

inden, tot de
en haten en
niet, dat de
synodeleden
et als ambts-
t uit, als de
n blijft trek-
gezagvoerder
r, en op het
gehoorzaam
oerder geeft
erhalen aan-
, en voeren

gehoorzaam-
voor korten
Handelingen
an een meer-
tor de kerken
ezag nimmer
le plaatselijke
distus is ver-
5). Maar wat
Christus
en opzijaan
ezag.

soort gezag,
ntvangen ge-
e het recht?
l zóó, dat het
en het door
t een synode
maar zeggen:
ke (wat een
ord van God.
Gods Woord
stemming
d, allerminst,
et zijn. De be-
van de syno-
materieel te
1, dat de re-

overeenstem-

P. D.

Hamilton,

cember 1948.

eleefd opname
orlichting van
en te vestigen

(onderh. art.
rter of langer
Geref. Kerk
d door de ver-

e verschijning
f. Church, de
door ons luis-
nige wijziging
der genoemde
ons te weren

ter kennis te
erland, en dus
welke hierbij
enties van het
f. Kerken in

alhier zijn de
alamazoo 1924,
a bindend voor

sluiten van de
Utrecht, mocht
aar onze vaste

dere kerkelijke

reid medewer-
dere gegevens,

unt, Hamilton.
eman, Ont.
nt.

issie der Prot.
ple St. Cath-
gehouden des
ondag. Ook in
deze richting

We herhalen,
onze menschen
Amerika geen
deze kerk zelf
synodale com-

missie de deur liet sluiten voor de gereformeerde kerken in Nederland, teneinde zich voortaan alleen op te houden met het synodocratisch gezelschap, dat iets anders geworden is dan die kerken met wie vroeger de Chr. Ref. Church correspondentie onderhield. Hier blijkt het al weer: men doet alles om onze menschen op te vangen, want het is overal hetzelfde: de ambtsdragers, die trouw blijven aan de binding der confessie, en dus de binding aan de valsche formules en aan het goddeloos kerkrecht van 1942-1944 verwerpen, worden uitgeworpen, maar men ziet er niet in het minst tegen op, de leden van onze kerken verder als „smaaldeel“ (dr H. N. Ridderbos) op te vangen, als ze maar stil zijn, en de verloochening van hun broeders praktisch willen doorvoeren. Maar als 't op 't be-lijden aankomt, dan worden ze geweerd. Het blijkt, dat men nog steeds de dwaze en schandelijke uitwerping van Rev. Hoeksema voor zijn rekening neemt; niets is onbekeelijker dan een kerk, als ze zich eer-maal vergalopperd heeft.

Onlangs las ik nog eens den latijnschen tekst van het theologische werk van Van Maastricht; de besluiten van de synode van Kalamazoo, die Rev. Hoeksema heeft uitgeworpen in een volslagen onrijpe beslissing ten gunste van de gemeene-gratie-leer, zijn blijkens de Acta „ondersteund“ met een in de nederlandse taal gesteld citaat uit Van Maastricht, waarin de gemeene-gratie werd „geleerd“. Maar toen ik de nederlandse „vertaling“, die deze synode van Kalamazoo, waar-schijnlijk op nederlandse advies (Amsterdam) geno-men heeft, heeft afgedrukt in haar officiële Acta, eens vergeleek met den latijnschen (oorspronkelijken) tekst, bleek me, dat die heele vertaling onbeholpen nonsens was (al was ze allang gedrukt). Het blijkt, dat de synode van Kalamazoo de lichte moeite genomen heeft een nederlandsch citaat te gebruiken tegen Rev. Hoeksema, terwijl echter wat aan Van Maastricht wordt toegeschreven, door hem nooit gezegd is. Zoo maakt men kerk-historie; en men is te lui en te koppig, om de fout te erkennen.

De Chr. Ref. Church neemt dus niet alleen de dwaze besluiten van Kalamazoo voor eigen rekening, doch ook de even lichtvaardige nederlandse besluiten van 1944, die door haar afgevaardigden in Grand Rapids in 1946 zijn „goedgekeurd“. De eenige kerken, die de oude voortzetten zijn de Prot. Ref. Churches; laat onze menschen daarheen gaan; dat is de wettige voortzetting van wat er was. K. S.

Emigratie

Alle leden der Geref. Kerken (onderh. art. 31), die naar Canada wenschen te emigreeren en daar aansluiting zoeken bij geestverwanten, wordt medegedeeld, dat in Hamilton zich een commissie heeft gevormd, die zich ten doel stelt leden der Geref. Kerken (onderh. art. 31) behulpzaam te zijn bij vestiging in Canada, of ook hen die eenmaal in Canada aangekomen zijn, en aansluiting zoeken bij de Prot. Geref. Kerken; zoo mogelijk te helpen over te komen naar de omgeving van Hamilton, waar thans vanwege de Prot. Ref. Church geregeld kerkdiensten worden gehouden.

Belanghebbenden kunnen zich wenden tot het correspondentie-adres der commissie: L. Klapwijk, R.R. II 1 Freeman, Ont., Canada.

Namens de commissie, de corresp.-secretaris,

L. KLAPWIJK.

(Bovenstaand bericht werd ons toegezonden ter plaat-sing. Onder verwijzing naar wat reeds eerder gezegd is, doen wij dat met aanbeveling. K. S.)

Een mededeeling

Volgende brief is verzonden:

ROTTERDAM, 8 Januari 1949.

Aan de Redactie van EENIGHEID DES GELOOFS, p/a den Weld. Heer Ds A. Dondorp, HEEMSTEDE.

Zeër geachte redactie,

Zeër tot mijn spijt zie ik mij genoodzaakt mij terug te trekken uit den kring der medewerkers. Ge weet dat ik reeds van het begin af mijn bezwaren heb gehad om mijn naam te blijven verleen aan uw blad. Bezwaren welke ook na samenspreking en correspondentie, niet geheel konden worden weggenomen. Ik besloot in den loop der jaren eens aan te zien hoe zich uw blad zou ontwikkelen. En tot mijn leedwezen moet ik zeggen: niet zoals ik gehoopt en verwacht had. Ik acht me op dit oogenblik ontslagen van de plicht om dat in den breede te motiveeren.

De laatste maanden echter zijn mijn bedenkingen toch toegenomen. De begonnen briefwisseling tusschen ds van Teylingen en dr Bos achtte ik een waardevolle bijdrage om te komen tot de eenigheid des geloofs. Maar de afloop heeft me bijzonder teleurgesteld. Niet omdat ze elkander zouden gevonden hebben, maar juist de wijze waarop en de tijdsomstandigheden waaronder zij meenden elkander metterdaad te hebben gevonden. Indien uw redactie van mening mocht zijn, dat zij met hun laatste stellingen de eenheid des geloofs hebben naderbij gebracht, dan meen ik van mening met

u te moeten verschillen. Ik ben van overtuiging dat de ware eenheid hierdoor niet gediend is geworden.

Maar ook daarover zou ik desnoods nog hebben willen heen stappen. Echter het nummer van 7 Januari 1949 heeft me ertoe gebracht een officieel einde te maken aan mijn medewerkerschap. Ge kunt terecht opmerken dat daarvan ook niet veel gebleken is, daar ge weinig artikelen van mijn hand hebt kunnen plaatsen, ik stem het volledig toe, maar juist mijn nog levende bezwaren hebben me weerhouden zoo daadwerkelijk mee te leven en mee te doen, als ik zoo graag gewild had. Een artikel als dr F. L. Bos nu geschreven heeft hadt ge nooit mogen plaatsen. De wijze waarop Prof. Dr Schilder daarin wordt aangeduid en bestreden, is beneden, verre beneden het peil, waarop de artikelen van Uw blad zich in den regel bevinden. Maar dit is kortweg minderwaardig. Ik wensch mijn naam dan ook niet langer te verbinden aan Uw blad. Ik had niet durven denken dat een dergelijk artikel Uw redactie ongestraft en ongecorrigeerd had kunnen passeeren. Ik mag dan ook niet anders verwachten en zelfs eischen dat ge amende honorable doet tegenover Prof. Schilder, Uw medewerkers en lezers.

Nu weet ik dat ik den schijn op mij laad, dat ik om bijkomstige redenen mijn afscheid neem uit Uw kring en dat ik uit geprikkeldheid en overgevoeligheid mij terugtrek Ik zal niet ontkennen, dat dit alles mede een rol speelt en zelfs de aanleiding is geweest tot mijn besluit. Dit zij dan zoo. Maar het komt niet te pas dat men mannen, met wie men van mening meent te moeten verschillen op deze wijze in het openbaar bestrijden gaat. Er zijn nog normen voor persfatsoen. En indien de schrijver van het gewraakte artikel mocht opmerken, dat zijns inziens Prof. Schilder zich mede daaraan schuldig maakt, wat ik voor mij ontken, dan geeft hem dat zeker niet het recht om dan in diezelfde zonde te vallen. Bovendien in Uw blad waar velen uit zoo zeer verschillende kring zich wellevend en correct jegens elkander hebben te gedragen, is het jammerlijk, wanneer een schrijver een broeder van zijn eigen kerkelijk huis op deze wijze aanvalt. Uw lezers hebben dat niet verdiend, want met dit doel is Uw blad allerminst opgericht. En eindelijk, niemand uit den kring van redactie en medewerkers zou het gedoogen dat op dergelijke wijze werd geschreven over een van hun voormannen en vrienden. En dat terecht.

Mijn eenige vraag en laatste verzoek is of ge van mijn brief mededeeling wilt doen aan Uw lezers. Ik zal Prof. Schilder verzoeken dezen brief te plaatsen in De Reformatie van 22 Januari 1949.

Met vriendelijke groeten,

Uw d.w.

D. K. WIELENGA.

Candidaats-examen

Geslaagd voor het Candidaats-examen de heeren: D. Deddens, Spoorwade 7, Kampen (cum laude) en J. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

In den neergang (III)

Over de taak van de Overheid op het gebied van het Onderwijs is volgens Dr Doornenbal in de commissie langdurig en uitvoerig gesproken. Met name een studie van R.K. zijde over dit punt, waarin het R.K. subsidiariteitsbeginsel werd uiteengezet, werd grondig bestudeerd.

De commissie — aldus Dr D. op pag. 9 — nam dit betoog „niet geheel voor haar rekening“. Dat begrijpen we. Het subsidiariteitsbeginsel hangt geheel samen met de R.K. maatschappijleer. En dit beginsel moest dus door de commissie in haar geheel worden verworpen.

Maar — zoo vervolgt Dr D. — wel kon de commissie „zich met deze conclusie verenigen, dat de Staat een eigen taak met betrekking tot het onderwijs heeft, welke niet aan maatschappelijke organen mag worden toevertrouwd“.

Hier hebt U dus een prachtig voorbeeld, hoe het in de commissie gelukte tot een gemeenschappelijke formuleering te komen. De Staat heeft een eigen taak. De R.K. leden verstaan onder die taak iets anders dan de overige leden der commissie, die natuurlijk ook onderling niet homogeen zijn in dezen. Maar men wordt het eens: De Staat heeft een eigen taak.

Om het standpunt van Prot.-Chr. zijde te bepalen, verwijst Dr D. naar de conclusies van de zgn. „grondslagen-conferentie“ te „Birkhoven“, die door ons werden besproken in „De Ref.“ van Febr.-Maart '48.

Daarop gaat hij als volgt voort:

„Het zal U duidelijk zijn, dat de verschillende leden der commissie ten aanzien van de verhouding School en Staat niet dezelfde opvatting huldigen en niet allen de zo juist gegeven richtlijnen zullen willen onderschrijven.“

De één ziet hier de taak der Overheid veel ruimer dan de ander, maar allen (spat. van Dr D.) staan op het standpunt, dat de Staat een eigen (spat. van Dr D.) taak heeft met betrekking tot het onderwijs en dit gemeenschappelijk in-

zicht bracht ons na verwerping van de maatschappelijke onderwijscorporatie tot het aanvaarden van een lichaam, dat, zij het op beperkt gebied, verordende bevoegdheid heeft.“ (spatieering van deze gedeelten is van mij, M.).

Onder erkenning van het verschil in beginsel, dat ook Dr D. hier zeer duidelijk aanwezig ziet, is blijkens den nadruk, dien hij legt op de woorden „allen“ en „eigen“, Dr D. bereid over deze verschillen heen te zien en te postuleeren, dat er — daarop legde ik den nadruk in zijn uitspraak — „een gemeenschappelijk inzicht“ in dezen aanwezig was, om zoo samen te komen tot het aanvaarden van een lichaam met verordende bevoegdheid.

Nu moest echter door de commissie, met het oog op de afgrenzing van de bevoegdheden van het lichaam, nader worden vastgesteld hetgeen dan tot de staats-taak inzake het onderwijs behoort. De commissie heeft daartoe een nader uitgewerkte lijst van onderwerpen opgesteld, die niet aan den Staat mogen worden onttrokken.

Wij begrijpen niet, hoe hierover ooit eenstemmigheid mocht worden verwacht. Want ten aanzien van den omvang van de staats-taak is de commissie niet homogeen. Maar ziet, met vreugde constateert Dr D.: „Wanneer we deze lijst toetsen aan de straks gegeven conclusies der Birkhovense conferentie — welke conclusies uiteraard de commissie niet tot richtsnoer hebben gedient — dan treft het hoe deze onderwerpen zich schikken onder de beschermende, ondersteunende en controlerende taak, die daarin voor de Staat is uitgestippeld.“ (pag. 11). U hoort de blijde verwondering van Dr D. over de treffende overeenkomst van de omschrijving, die de commissie gaf van hetgeen tot de eigenlijke taak van de overheid betreffende het onderwijs moet worden gerekend, met de Birkhovense conclusies. Een verwondering die immers Dr D. er toe brengt nog eens extra te accentueeren, dat deze conclusies uiteraard niet (spat. v. Dr D.) het richtsnoer vormen van de commissie.

Deze verwondering echter had wel moeten leiden tot een onderzoek, wat de oorzaak van deze „treffende“ overeenstemming is. Want op pag. 10 deelt Dr D., voordat hij de resultaten waartoe de commissie in dezen kwam bespreekt, ons nadrukkelijk mee, dat „de verschillende leden der commissie ten aanzien van de verhouding School en Staat niet allen dezelfde opvatting (als te Birkhoven, M.) huldigen en niet allen de (daar) gegeven richtlijnen zullen willen onderschrijven.“

Daaruit volgt zonder meer, dat, al hebben we ook bezwaren tegen de richtlijnen van Birkhoven op dit punt, de oorzaak der overeenstemming niet kan worden gevonden in het feit, dat deze richtlijnen als zodanig voor allen aanvaardbaar zouden zijn. Dr D. verklaart zelf bij voorbaat het tegendeel.

Maar waar ligt dan de mogelijkheid tot overeenstemming? Hebben we hier te doen met een materie, waarin de antithese niet te constateeren valt, of met een mysterie, dat n.l. de antithese hier zich zelf opheft?

Het eerste kan niet het geval zijn. Dr D. verklaart te voren: „De één ziet hier de taak der Overheid veel ruimer dan de ander.“ En om de omschrijving van die taak gaat het hier, en juist daarin stemmen de voorstanders van de christelijke school en die van de staats-school volgens Dr D. dan „treffend“ overeen, al zullen „niet aller de te Birkhoven gegeven richtlijnen willen onderschrijven.“

Of Dr D. de antithese ook constateeren kan!

En een mysterie behoeft het gelukkig niet te blijven, als men er op let, wat hier eigenlijk is gebeurd.

De geheele commissie is er van overtuigd, dat de gang van zaken bij het nemen van maatregelen op onderwijsgebied zeer onbevredigend is te achten. Daarover moet men zich van harte verblijden. We mogen met dankbaarheid constateeren, dat thans dus algemeen wordt ingezien, dat vele zaken op onderwijsgebied waren toevertrouwd aan een instantie, die hiervoor allerminst geschikt was. Men schendt de wetten Gods nooit ongestraft. En de Staat kan niet wezenlijken inhoud geven aan het onderwijs.

Dus moet de koers worden gewijzigd, daar men met het onderwijs in het slop is geraakt. Daarom willen ook de voorstanders van de Staatsschool den invloed van de normale organen van de Staat beperken tot het strikt noodzakelijke. Dezen gevoelen den drang hiertoe nog sterker dan de voorstanders van het bijzonder onderwijs, omdat de laatste altijd nog een zeker tegenwicht tegen de apathische houding van den Staat hadden in de activiteit van ouders en schoolbesturen. Zoo is het te begrijpen, dat ook de voorstanders van het staatsonderwijs tenslotte niet méér rechten aan de Overheid willen toekennen in den normalen weg dan men bij het bijzonder onderwijs gewenscht acht.

Maar nu wordt het natuurlijk de groote vraag, aan wie de hierdoor vrijgekomen rechten worden opgedragen. Bij het beantwoorden van deze vraag blijkt nu ten volle — of eigenlijk moet ik, gezien de houding van de voorstanders van het chr. onderwijs in de commissie, zeggen: had moeten blijken — dat „de één de taak der overheid hier veel ruimer ziet dan de ander.“

De voorstanders van het openbaar onderwijs, zelfs zij, die voorstander zijn van een school, die van den Staat uitgaat, en niet van een zgn. vrije school, hebben volledig verkregen (ik zeg niet, dat zij met listige bedoelingen hierbij te werk zijn gegaan) wat zij begeeren.